

הערך המספרי של המילה "נדוד"¹¹, דבר שתרגום יכול לחקות רק בקושי. את השנים שחלפו מונים. שוב אין מעיזים לחשב חישובים באשר לעתיד. אין מעיזים? דווקא מתוך היאוש מכל חישוב מתלקחת מחדש שלהבת כוח האמונה, כמו שהתלקחה שלהבת אמונתו של הנביא מתוך נסיונו הנואש לא להזכיר עוד את השם (ירמיה כ 129). שלהבת האמונה נושאת השמימה בעוצמה את "יבא אלהינו" שבמזמור (תהלים נ 133). נראה שאף על פי שקצב השיר מלאכותי לכאורה, השיר חותר לקראת התעלות זאת מתחילתו. לתרגום: בית 4: השוו הפירוש. בית 8: "יבוא אלהינו..."

[עה] <במקדש>

[חלום]¹

אֱלֹהֵי מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְדִידוֹת וְקִרְבְּתֶךָ בְּמִרְאָה לֹא בְּחִידוֹת²
הַבִּיאֵנִי חֲלוֹמֵי מִקְדָּשִׁי אֶל וְשָׂרְתִי מִלְּאֲכוֹתַי הַחֲמֻדוֹת³
וְהָעוֹלָה וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ וְסָבִיב תִּמְרוֹת עֶשֶׂן כְּבֹדוֹת⁴
וְנִצְמָתִי בְּשִׁמְעִי שִׁיר לְוִים בְּסוֹדֵיהֶם לְסֹדֶר הַעֲבֹדוֹת⁵
הַקִּיצוֹתִי וְעוֹדֵי עֶמְקִי, אֶל, וְהוֹדִיתִי וְלֶךְ נֶאֱחָה לְהוֹדוֹת⁶

5

1 המשקל: ט - - - ט - - - ט - - - (המרובה).

2 בראדי, כרך שני, עמ' 160; שירמן, עמ' 517; ברנשטיין, עמ' 255.
3 בית 1: תהלים פד 2: "מִה־יְדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ ה' צבאות". שם, עג 28: "ואני, קִרְבַּת אלהים לי טוב...". במדבר יב 8: "פה אל-פה אדבר-בו ומִרְאָה וְלֹא בְּחִידָת...".
4 בית 2: תהלים עג 17: "עד-אבוא אל-מִקְדָּשִׁי-אֶל אבינה לאחריתם". דברי הימים ב ה 12-13: "והלויים המשוררים... להלל ולהדות לה..."; משנה, ערכין ב, ד: "...בשעה שהלויים עומדים בשיר...". תהלים עג 28: "...שְׁתִּי באדני ה' מחסי לספר כל-מִלְּאֲכוֹתֶיךָ". דניאל יא 38: "...בוהב ובכסף ובאבן יקרה וּבְחֻמְדוֹת"; שם, ט 23: "...כי חמודות אתה..."; דברי הימים ב כ 25: "...וכלי חֻמְדוֹת...".

4 בית 3: במדבר כט 22: "...עֲלֹת התמיד ומנחתה ונסכה"; השוו שם, שם 19; יחזקאל מה 17: "...העולות והמנחה והנסך...". ישעיה ו 4: "...והבית ימלא עשן"; יואל ג 3: "...דם ואש ותימרות עשן"; שיר השירים ג 6: "...כתימרות עשן...".

5 בית 4: שמואל ב א 26: "...אחי יהונתן נִצְמָת לי מאד...". שם, ה 24: "ויהי בְּשִׁמְעֶךָ את-קול צעדה...". דברי הימים א טו 16: "ויאמר דויד לשְׂרֵי הַלִּוִּים להעמיד את-אחיהם המשוררים בכלי-שיר נבלים וכנורות ומצלתיים, משמיעים להרים-בְּקוֹל לשמחה"; דברי הימים ב ז 6: "...והלויים בכלי-שיר ה' אשר עשה דויד המלך להדות לה..."; שם, לד 12: "...והלויים כל-מִבִּין בכלי-שיר"; משנה, סוכה ה, ד: "...והלויים בכנורות ובנבלים ובמצלתיים ובחצוצרות ובכלי שיר בלא מספר על חמש עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים כנגד חמשה עשר שיר המעלות שבתהלים שעליהן לויים עומדין בכלי שיר ואומרים שירה...". תהלים קיא 1: "...בסוד ישרים ועדה". מדרש תהלים, מהדורת באבער, יז, ד: "...התקינו חסידים הראשונים שיהיו מתפללים שלש תפלות בכל יום, והתקינו בו: אנא רחום ברחמיך הרבים השב שכיתנך לציון וסדר העבודה לירושלים...".

6 בית 5: משלי ו 22: "...והקיצות היא תשיחך". בראשית יח 22: "...ואברהם עודנו עֹמֵד לפני ה'". תהלים קיט 62: "חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך". תפילת העמידה, ברכת "מודים" (סדר רב סעדיה גאון, עמ' יט, כ): "...חשוב שמך ולך נאה להודות".

11 נדוד (ב"דלת" של בית 4) שווה בגימטריה 64.

12 "ואמרתי לא-אזכרנו ולא-אדבר עוד בשמו, והיה בלבי כאש בִּעֲרָת עֶצֶר בעצמותי, ונלאיתי כלכל ולא אוכל".

13 "יבא אלהינו ואל-יחרש, אש-לפניו תאכל וסביביו נשערה מאד".

IM HEILIGTUM

Mein Gott, wie lieblich Deiner Wohnung Gaden!
 in Schau Dir nah sein, nicht auf Gleichnispfaden!
 Es brachte mich ein Traum in Gottes Weihstatt,
 ich durft den Blick in ihren Werken baden:
 Das Brand – samt Speise – und samt Trankgußopfer
 und rings umher des Rauches dichte Schwaden.
 Und selig hört das Lied ich der Leviten,
 in ihrem Kreis, geschart nach Dienstes Graden.
 Ich wachte auf, und noch war ich bei Dir, Gott,
 Und dankte – Dir danken, o der Gnaden!

געגעווען של העם היהודי לציון מעולם לא היו רק געגעווען של מיוסרים אל המנוחה. אלא תמיד היו גם כמיהה מתוך חיי השפלה אל חיים נעלים יותר. אף בשבת וביום טוב – אשר בהם הבקשות על הצרכים שבעולמנו זה חייבות להשתתק, ומשמיטים את התפילה היומיומית שאלהים יתקע בשופר גדול לחרותנו – הבקשה להשבת עבודת הקורבנות על כנה אינה נאלמת אף בימים אלה:

רצה, ה' אלהינו. בעמך ישראל ובתפלתם, והשב את העבודה לדביר ביתך, ואשי ישראל ותפלתם באהבה תקבל ברחון, ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך. ותתזנה עינינו בשוקך לציון ברחמים. ברוך אתה ה', המחזיר שכינתו לציון.

חלומנו של יהודה בן שבט לוי מעביר אותו אל בין אחיו המשרתים (בקודש). הוא נרגש למראה הקורבנות. משמעותם בעבורו השבת קרבת האל הבלתי אמצעית. עוד באותה מאה תיאר הרמב"ם בקובץ ההלכות שלו⁷ את דיני הקורבנות, אשר ישובו להיות תקפים כלשונם לאחר שיקום המקדש. ואילו ביצירתו הפילוסופית⁸ הוא התייחס אל מתן דיני הקורבנות כאל ויתור חינוכי גרדא. זאת בהסתמכו על ויקרא יז 9.

בימינו הפכו עבודת הקורבנות והתפילות להחזרתה למבוכה. מבוכה מוצהרת אצל הליברלים, ומבוכה שאין מודים בה אצל האורתודוקסים. הנימוקים שנוהגים לתת לדחייה זאת כה חלשים שגלוי לעין שאינם הנימוקים האמיתיים. כי את החלחלה מפני "רצח בעלי-חיים חפים מפשע" כפי לא צמחונים פעילים יש לקבל יותר בתור קומית מאשר רצינית. נימוק אחר שמביאים נוגע לכל מעשה פולחני קבוע ונראה לעין. בהקרבת הקורבן מייחסים בצורה מוחשית למעניק המזון את הצורך להיזון. זאת בוודאי הכוונה. בכל זאת קיים הבדל רגשי גם לגבי מי שדבר זה ברור לו לחלוטין. גם לגבי הבקשה להשבת עבודת הקורבנות היא בקשה קשה. אבל ראוי שתהיה כזאת. זה ההבדל בין

תפילת החובה לבין תפילה שנולדה בו ברגע. האחרונה פורצת מתוך מצוקה קיימת. הראשונה נועדה ללמד את המתפלל לחוש במצוקה שלולא כן לא היה מרגיש בה. זה תופס דווקא לגבי תפילות על ימי המשיח, במידה שאינן מצטמצמות בבקשת ישועה מלחצו של ההווה. בכל צורת חיים האדם מושרש עד כדי כך שיכמה לשינוי חלקי, אך יירתע משינוי רדיקלי. ימי המשיח הם שינוי רדיקלי כזה, השינוי הרדיקלי בה"א הידיעה. אמנם ימי המשיח שמים קץ לגיהנום שבעולם הזה. אבל הם שמים קץ גם לדור משמעותי ולמה שנראה כחוסר אחריות. הכל יהיה גלוי לעין. מפני מצב כזה שבו הכל גלוי ונראה ומן האחריות החד-משמעית הקשורה בכך, נרתע האדם, כשם שהוא נרתע מקרבת האל שבמוות. אפשר שיכמה לקרבה זאת מבלי שיהיה מסוגל להשתחרר מאהבת החיים, אף אם הם חיים לקויים, חיי חטא. שכן השינוי רדיקלי מדי. אבל עליו ללמוד לבקש את השינוי הרדיקלי, אף אם בקשה זאת תקשה עליו עד אשר השינוי יחול.

אלהים עם האדם גם בעולם הנוכחי, עולם הליקויים, התערובות והבלהות. ליתר דיוק: האדם מסוגל להיות עם אלהים, למצוא את הדרך אליו. את זאת חווה יהודה הלוי כשהוא מקיץ מחלומו אל עולמנו זה. היה זה שקר אילו המתגעגע שכח את אשר כבר רכש. אך המפסיק להתגעגע משול למת. לתרגום אין מה להעיר.

7 משנה תורה (= היד החזקה), ספר הקרבנות.

8 מורה הנבוכים, ג, לב.

9 "ולא יזבחו עוד את-זבחייהם לשעירים, אשר הם זנים אחריהם...".